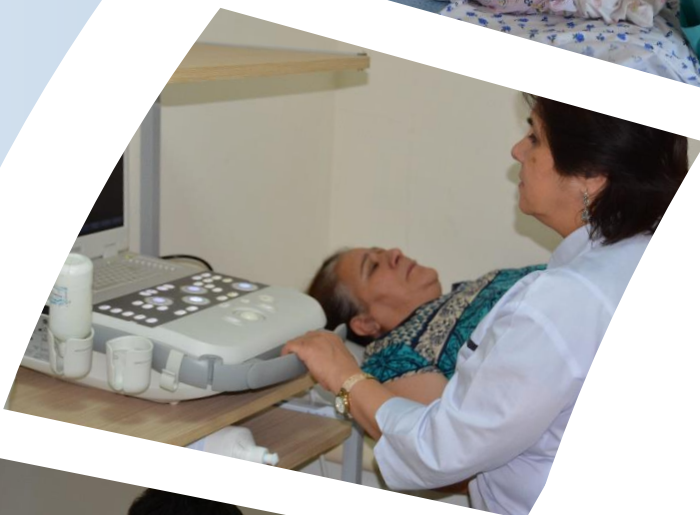

Tibb işçilərinin işdən məmnunluğunun və icbari tibbi sığorta sistemi ilə bağlı məlumatlılıq səviyyəsinin öyrənilməsinə dair sorğunun nəticələrinin təhlili

Ağdaş rayon Mərkəzi Xəstəxanasının orta tibb heyəti

Hesabat

2018

 İCBARİ
TİBBİ SİĞORTA
SABAHA SAĞLAM ADDIMLAYAQ

Mündəricat

Xülasə	3
Abreviaturalar	5
Giriş.....	6
Sorğunun məqsəd və vəzifələri	8
Sorğunun metodoloji prinsipləri	9
Hədəf qrupu.....	9
Respondentlərin sayı	9
Bölgələr	9
Metodologiya	9
Sorğunun keçirilmə müddəti.....	9
Sorğunun nəticələrinin təhlili.....	10
Sosial-demoqrafik məlumat	10
Bölmə 1. Müəssisədaxili kommunikasiya.....	12
Bölmə 2. Müəssisədaxili işin təşkili səviyyəsi.....	13
Bölmə 3. Əməyin qiymətləndirilməsi sistemindən məmnunluq.....	14
Bölmə 4. Ölkə səhiyyəsinə baxış	18
Bölmə 5. Elektron qeydiyyat sistemindən istifadə səviyyəsi.....	18
Bölmə 6. Pasiyentlə iş	19
Bölmə 7. Təlimə ehtiyacların qiymətləndirilməsi	20
Bölmə 8. İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsi	21
Nəticələr və tövsiyələr	22
İstifadə edilmiş ədəbiyyat siyahısı və istinadlar	24

Xülasə

“Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” inkişaf konsepsiyasında səhiyyəyə ayrılan vəsaitin ümumi daxili məhsulda payının dinamik şəkildə artırılması, həmin vəsaitin səmərəli və məqsədyönlü istifadəsini təmin edən mexanizmlərin yaradılması nəzərdə tutulur. Konsepsiyada qeyd edilir ki, ölkədə icbari tibbi sığortaya (İTS) keçid təmin ediləcək və onun əsasında tibbi yardımın keyfiyyətinə, pasiyentlərin hüquqlarının qorunmasına nəzarət mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsinə şərait yaradılacaqdır.

Sözügədən konsepsiyada səhiyyə sahəsində kadr təminatının təkmilləşdirilməsi də ən vacib məsələ kimi qeyd edilir. Bu sənəddə tibb mütəxəssislərinin bilik və bacarıqlarının daim yüksəldilməsi üçün müvafiq mexanizmlərin yaradılacağı öz əksini tapır. Konsepsiyaya görə tibb işçilərinin əməyinin son nəticə əsasında qiymətləndirilməsi prinsipinin tətbiq olunması üçün tədbirlər görülməkdədir.

“Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin (SN) 2014-2020-ci illər üzrə Strateji Planı”nda səhiyyə sahəsində kadr potensialının gücləndirilməsi xüsusi vurğulanmışdır. Həmin sənəddə bu məsələ tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin artırılmasını şərtləndirən amillərdən biri kimi göstərilmişdir.

Tibbi xidmətlərin daha səmərəli təşkili üçün işçilərin məmnunluq səviyyəsinin öyrənilməsi üzrə sorğuların keçirilməsi önəmli məsələlərdəndir. İşçilərin məmnunluq səviyyəsini qiymətləndirmək məqsədilə təşkil olunan bu cür sorğuların təhlilinə əsasən aşağıdakı məsələlərin həlli mümkündür:

- işçilərin təlimlərə olan ehtiyaclarını qiymətləndirmək;
- müəssisədəxili kommunikasiyanın səviyyəsini qiymətləndirmək və ehtiyac olduqda onun gücləndirilməsini təmin etmək;
- işçilərin ITS haqqında məlumatlılıq səviyyəsini qiymətləndirmək.

Buna əsaslanaraq İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi (İTSDA) pilot layihə müddətində tabeliyinə verilmiş Ağdaş rayon Mərkəzi Xəstəxanası (Ağdaş RMX) publik hüquqi şəxsdə çalışan orta tibb işçiləri arasında sorğu keçirmişdir.

Qeyd olunmalıdır ki, Ağdaş rayonunda ITS-nin tətbiqinə 2018-ci ilin fevral ayından başlanılmışdır. Bunu nəzərə alaraq, cari ilin mart ayında keçirilən sorğuda orta tibb heyətinin ITS-nin tətbiqinə dair gözləntiləri, səhiyyə sistemi ilə bağlı fikirləri və təlimə ehtiyacları öyrənilib, işdən məmnunluq, ITS haqqında məlumatlılıq səviyyəsi ölçülüb.

Bu hesabat sözügedən tibb müəssisəsində çalışan orta tibb işçilərinin mövcud iş şəraitinə, müəssisədəxili kommunikasiyaya, işin keyfiyyətinə və əməyin qiymətləndirilməsi meyarlarına, elektron qeydiyyat sistemindən istifadə məsələlərinə, pasiyentlə olan işə, təlimə ehtiyaclarına münasibətini əks etdirir.

Sorğuda müxtəlif yaş qruplarından olan orta tibb işçiləri iştirak etmişlər. Respondentlərin 22.5%-i (56 nəfər) 35 yaşdan aşağı, 35.3%-i (88 nəfər) 35-54 yaş arası, 42.2%-i isə (105 nəfər) 55 yaşdan yuxarı yaş kateqoriyalarına aid orta tibb işçiləridir.

Sorğu zamanı orta tibb işçilərinin çalışdıqları müəssisədə mövcud iş şəraitindən məmnunluğu öyrənilmiş və cavablar belə bölünmüşdür:

Respondentlərin yarından çoxu çalışdıqları tibb müəssisəsində özlərini dəyərli hiss edir. Belə ki, bu fikirlə sorğu iştirakçılarının 77.5%-i tam, 10.8%-i qismən razıdır.

İş şəraitindən tam razı olanlar 25.3%, qismən razı olanlar isə 22.9% təşkil edir.

İş yerlərinin texniki təchizatından (kompüter, internetə çıxış və s.) 20%-i tam razı, 16%-i qismən razıdır.

Rəyi soruşulanların 83.9%-i pasiyentlərlə işləməkdən çox məmnundur.

78%-i işin daha səmərəli təşkili və tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması üçün təlimlərin təşkilini zəruri hesab edib.

Abreviaturalar

Ağdaş RMX	Ağdaş rayon Mərkəzi Xəstəxanası
İİV	İnsan immun çatışmazlığı virusu
İTS	İcbari tibbi sığorta
İTSDA	İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi
Mingəçevir ŞMX	Mingəçevir şəhər Mərkəzi Xəstəxanası
TTTY şöbəsi	Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım şöbəsi
Yevlax RMX	Yevlax rayon Mərkəzi Xəstəxanası

Giriş

Son illərdə Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilən uğurlu iqtisadi siyasət əhaliyə göstərilən tibbi xidmətlərin müasir standartlara çatdırılması, bu sistemin maddi və texniki bazasının möhkəmləndirilməsi üçün əlverişli zəmin yaratmışdır. Səhiyyə sahəsində əsas xəstəliklərin profilaktikası üzrə bir sıra dövlət proqramları qəbul edilmiş və onların icrasının maliyyə təminatı məsələləri həll edilmişdir. Bununla yanaşı, səhiyyə sisteminin maliyyələşdirilməsi prinsipləri üzrə köklü islahatların həyata keçirilməsi üçün də müvafiq tədbirlər görülməkdədir.

Azərbaycan Respublikasının səhiyyə sisteminin maliyyələşdirilməsinin yeni iqtisadi əsaslarını yaratmaq, bu sahənin idarə olunmasını təkmilləşdirmək, əhaliyə göstərilən tibbi xidmətlərin keyfiyyətini daha da yaxşılaşdırmaq məqsədi ilə Prezidentin 29 noyabr 2016-cı il tarixli 1127 nömrəli Fərmanına əsasən Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati əraziləri pilot ərazilər olaraq təsdiq edilmiş və 1 yanvar 2017-ci il tarixindən etibarən həmin ərazilərdə İTS pilot layihə şəklində tətbiq olunmağa başlanmışdır. Prezidentin 16 fevral 2018-ci il tarixli 1830 nömrəli Fərmanı ilə İTS-nin tətbiqinin pilot layihə olaraq Ağdaş rayonunun inzibati ərazisində həyata keçirilməsi, habelə Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati ərazilərində davam etdirilməsi müəyyən edilmişdir. Bu fərmanlara əsasən pilot ərazilərdə yerləşən dövlət səhiyyə sistemində daxil olan qurumlar (Məhkəmə Tibbi Ekspertiza və Patoloji Anatomiya Birliyinin şöbələri, sanitariya və epidemioloji xidmət, eczaçılıq və tibbi təhsil müəssisələri, habelə psixonevroloji və narkoloji dispanserlər istisna olmaqla) layihə başa çatanaqədək İTSDA-nın tabeliyinə verilmişdir.

Qeyd olunmalıdır ki, 2017-ci ilə olan məlumata əsasən Mingəçevir şəhər Mərkəzi Xəstəxanasında (Mingəçevir ŞMX) hazırda 307 nəfər həkim, 797 nəfər orta tibb işçisi çalışır. Yevlax rayon Mərkəzi Xəstəxanasında (Yevlax RMX) 169 həkim və 374 orta tibb işçisi, Ağdaş RMX-da isə 124 həkim və 581 orta tibb işçisi fəaliyyət göstərir.¹

Belə ki, 2017-ci ildə Prezidentin 28 dekabr 2016-cı il tarixli 1181 nömrəli Fərmanının 15-ci hissəsini rəhbər tutaraq Mingəçevir ŞMX-da və Yevlax RMX-da fəaliyyət göstərən həkim heyətinin mövcud əmək haqlarına İTSDA tərəfindən 2 növdən (stimullaşdırıcı və həkimlərin fəaliyyətinin kəmiyyət göstəricilərinin dəyərləndirilməsi məqsədilə normativlərin yerinə yetirilməsi ilə bağlı verilən əlavələr) ibarət əlavələr tətbiq edilmişdir. Orta, kiçik tibb işçiləri və digər işçilərin əmək haqlarına isə sabit əlavələr edilmişdir. Nəticədə 2017-ci ildə Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun mərkəzi xəstəxanalarında çalışan səhiyyə işçilərinin əmək haqqı fondu 1.6 dəfə artmışdır. İTSDA tərəfindən Ağdaş RMX-da fəaliyyət göstərən orta, kiçik və digər işçilərinin mövcud əmək haqlarına stimullaşdırıcı əlavələrin ödənilməsi nəzərdə tutulur.

SN-nin "Tibb müəssisələrində sanitariya-epidemioloji tələblərinə dair Qaydalar"ına uyğun olaraq Yevlax rayonunda 5 ilkin səhiyyə müəssisəsi (Yevlax şəhəri, Malbinəsi və Qaramanlı kəndləri, Xaldan və Aran qəsəbələrində), Mingəçevir şəhərində isə 2 ilkin səhiyyə müəssisəsi təşkil edilmiş və ailə həkimlərinin orada çalışması üçün müvafiq şərait yaradılmışdır. Pilot layihə müddətində Ağdaş rayonunda da SN-nin "Tibb müəssisələrində sanitariya-epidemioloji tələblərinə dair Qaydalar"ına cavab verən ilkin səhiyyə

¹ 2018-ci ilin mart ayına olan həkim və orta tibb işçilərinin sayı

müəssisələrinin təşkil edilərək istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulur. SN-nin "Tibb müəssisələrində sanitariya-epidemioloji tələblərinə dair Qaydalar"ına uyğun olaraq Yevlax rayonunda 5 ilkin səhiyyə müəssisəsi (Yevlax şəhəri, Malbinəsi və Qaramanlı kəndləri, Xaldan və Aran qəsəbələrində), Mingəçevir şəhərində isə 2 ilkin səhiyyə müəssisəsi təşkil edilmiş və ailə həkimlərinin orada çalışması üçün müvafiq şərait yaradılmışdır. Pilot layihə müddətində Ağdaş rayonunda da SN-nin "Tibb müəssisələrində sanitariya-epidemioloji tələblərinə dair Qaydalar"ına cavab verən ilkin səhiyyə müəssisələrinin təşkil edilərək istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulur.

2018-ci ilin mart ayında İTSDA Ağdaş rayon Səhiyyə İşçiləri Həmkarlar İttifaqı Şurası ilə birlikdə Ağdaş RMX-da çalışan həkim heyəti arasında orta tibb işçilərinin işdən məmnunluğunu, İTS-lə bağlı məlumatlılığını, təlimə ehtiyaclarının qiymətləndirilmək və İTS-lə bağlı gözləntilərini müəyyən etmək məqsədi ilə sorğu keçirmişdir.

Qeyd edək ki, işçilərin məmnunluq səviyyəsini əsasən aşağıdakı üç faktor müəyyənləşdirir: iş şəraiti (təchizat, müəssisədaxili kommunikasiya, rəhbərliklə və həmkarlarla münasibət və s.), əməyin qiymətləndirilməsi (əmək haqlarından razılıq), bilik və bacarıqların inkişafı imkanı (təlimlərdə iştirak).

Sorğunun məqsəd və vəzifələri

İTSDA tərəfindən aparılmış sorğunun əsas məqsədləri aşağıdakılardır:

Tibb işçilərinin

- iş şəraitindən məmnunluq səviyyəsini qiymətləndirmək
- rəhbərliklə kommunikasiya səviyyəsini qiymətləndirmək
- İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsini qiymətləndirmək
- əlavə təlimə olan ehtiyaclarını qiymətləndirmək.

Eyni zamanda onların:

- əmək haqlarına dair fikirlərini
- iş şəraitinin yaxşılaşdırılmasına dair təkliflərini
- İTS və səhiyyə sistemi haqqında düşüncələrini öyrənmək.

Sorğunun metodoloji prinsipləri

Hədəf qrupu

Sorğunun hədəf qrupu pilot ərazidə yerləşən – Ağdaş RMX-da çalışan müxtəlif ixtisaslara və iş stajına malik orta tibb işçiləri olmuşlar.

Respondentlərin sayı

Respondentlərin sayını müəyyən etmək məqsədi ilə Ağdaş RMX-ya sorğu göndərilmişdir. Məlum olmuşdur ki, Yevlax rayonunda fəaliyyət göstərən tibb müəssisəsində hazırda 581 orta tibb işçisi çalışır.

Sorğunun reprezentativliyinin qorunması məqsədilə sorğu iştirakçılarının minimal sayı 231 nəfərdən (39.7%) az olmamalıdır. Bu halda statistik səhv ehtimalı 5% təşkil edir. Pilot ərazidə çalışan orta tibb heyətinin sorğunun məqsədləri və məramı, sorğuda iştirakın könüllü olması, anonimliyin və konfidensiallığın qorunması şərtləri barədə məlumatlandırılması nəticəsində sorğuda könüllü olaraq 249 nəfər iştirak edib.

Bölgələr

Sorğu üçün əsas hədəf bölgə İTS-nin tətbiq edildiyi pilot ərazi - Ağdaş rayonu seçilmişdir.

Metodologiya

Sorğu anket əsasında qrup şəklində aparılmışdır.

Sorğu moderatorların iştirakı ilə keçirilmişdir. Sorğu anketində respondentin adı və şəxsiyyəti müəyyən edən digər məlumatlar qeyd edilməmişdir.

Sorğu anketinin tərtibi zamanı açıq və qapalı suallardan istifadə olunmuşdur. Sorğu anketinin sınaqdan keçirilməsi üçün Yevlax rayonunda hədəf qrupuna aid olan 10 nəfərdən ibarət kiçik qrup seçilmişdir. Sorğu anketi Yevlax RMX-da sınaqdan keçirilərək təkmilləşdirilmişdir.

Sorğu nəticəsində toplanılmış cavablar Structure Query Language (SQL) məlumat bazasına daxil edilmiş və müxtəlif parametrlər üzrə təhlil edilmişdir.

Sorğunun keçirilmə müddəti

Sorğu 2018-ci ilin mart ayında keçirilmişdir. Layihənin işçi qrupu tərəfindən hazırlıq mərhələsində sorğunun aparılma qaydaları əks olunmuş təlimat və sorğu anketləri hazırlanmışdır. Eyni zamanda sorğunun təşkili və keçirilməsi ilə əlaqədar müvafiq inzibati hazırlıq işləri də həyata keçirilmişdir. Sorğunun aparılmasında iştirak edən şəxslər müvafiq təlimlərdən keçmişlər.

Sorğunun nəticələri təhlil olunmuş və bu hesabatda təqdim edilmişdir.

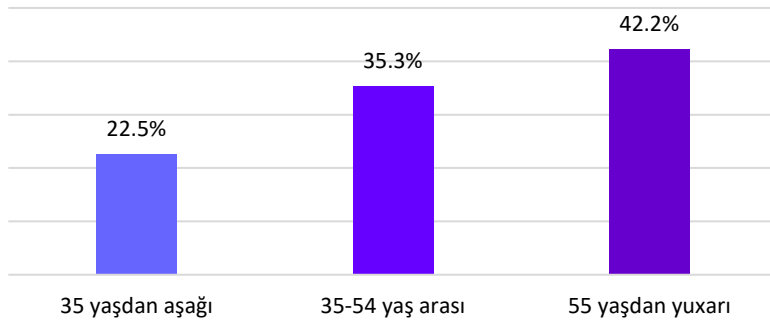
Sorğunun nəticələrinin təhlili

Sosial-demoqrafik məlumat

Yaş həddi

Sorğuda müxtəlif yaş qruplarından olan orta tibb işçiləri iştirak etmişlər.

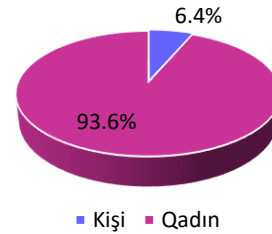
Respondentlərin 22.5%-i (56 nəfər) 35 yaşdan aşağı, 35.3%-i (88 nəfər) 35-54 yaş arası, 42.2%-i isə (105 nəfər) 55 yaşdan yuxarı yaş kateqoriyalarına aid orta tibb işçiləridir.

Diaqram 1. Respondentlərin yaş həddi

Gender bölgüsü

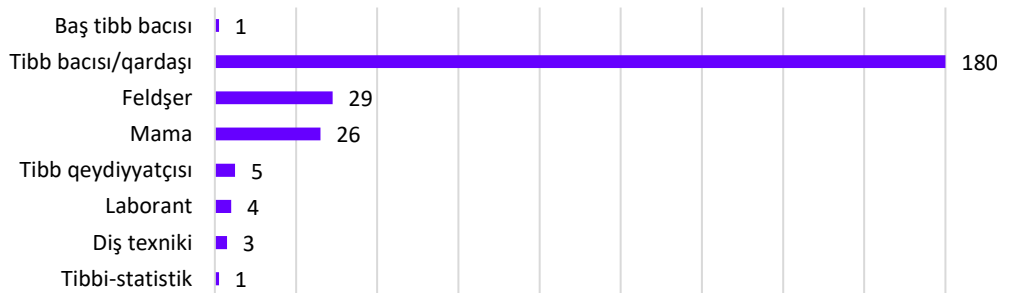
Sorğuda iştirak edən respondentlərin 93.6%-i (233 nəfər) qadın, 6.4%-i (16 nəfər) isə kişi olmuşdur.

Diaqram 2. Respondentlərin gender bölgüsü

İxtisas

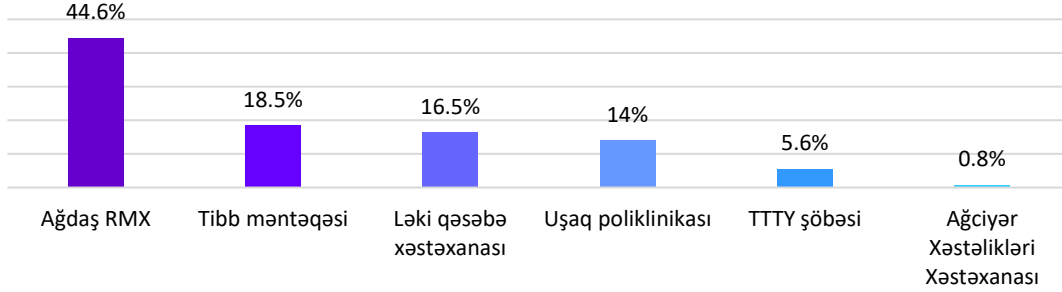
Sorğu iştirakçılarının ixtisaslarına gəldikdə respondentlərin 180 nəfəri tibb bacısı/qardaşı, 29 nəfəri feldşer, 26 nəfəri mama, 5 nəfəri tibb qeydiyyatçısı, 4 nəfəri laborant, 3 nəfəri diş texniki, 1 nəfəri baş tibb bacısı və 1 nəfəri tibbi statistik olmuşdur.

Diaqram 3. Respondentlərin ixtisasları

Çalışdıqları tibb müəssisəsi

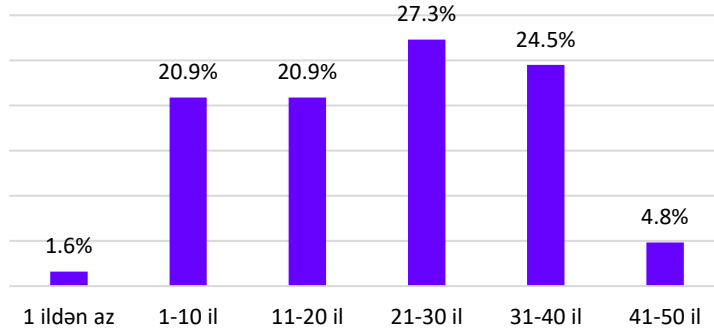
Sorğuda iştirak edən orta tibb işçiləri Ağdaş RMX-da və onun tabeliyində olan müxtəlif struktur bölmələrində çalışırlar. Belə ki, respondentlərin 44.6%-i (111 nəfər) Ağdaş RMX-da, 18.5%-i (46 nəfər) tibb məntəqələrində, 16.5%-i (41 nəfər) Ləki qəsəbə xəstəxanasında, 14%-i (35 nəfər) uşaq poliklinikasında, 5.6%-i (14 nəfər) Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım şöbəsində (TTTY şöbəsi), 0.8%-i isə (2 nəfər) Ağciyər Xəstəlikləri Xəstəxanasında çalışır.

Diaqram 4. Respondentlərin çalışdıqları struktur bölmələr

İş stajı

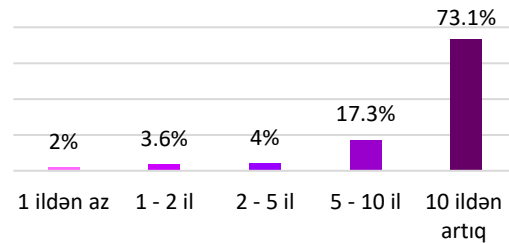
Sorğuda müxtəlif iş stajları olan orta tibb işçiləri iştirak etmişlər. Respondentlərin 1.6%-nin (4 nəfər) iş stajı 1 ildən az, 20.9%-nin (52 nəfər) iş stajı 1-10 il, eynilə 20.9%-nin (52 nəfər) 11-20 il, 27.3%-nin (68 nəfər) 21-30 il, 24.5%-nin (61 nəfər) 31-40 il, 4.8%-nin (12 nəfər) 41-50 il təşkil edib.

Diaqram 5. Respondentlərin iş stajı

Çalışdıqları tibb müəssisəsində iş stajı

Respondentlərin 73.1%-i (182 nəfər) hazırda çalışdıqları tibb müəssisəsində 10 ildən artıqdır ki, çalışır. Sorğu iştirakçılarının 2%-nin (5 nəfər) hazırda çalışdıqları tibb müəssisəsində iş stajı 1 ildən az, 3.6%-nin (9 nəfər) 1-2 il, 4%-nin (10 nəfər) 2-5 il, 17.3%-nin (43 nəfər) 5-10 il təşkil edir.

Diaqram 6. Respondentlərin hazırkı tibb müəssisəsində çalışdıqları müddət

Bölmə 1. Müəssisədaxili kommunikasiya

Respondentlərin tibb müəssisəsində mövcud müəssisədaxili kommunikasiyadan məmnunluq səviyyəsi diaqram 7-də təqdim olunub. Buraya, iş prosesinin planlaşdırılmasında iştirakdan, tibbi xidmətlərin təşkilində qərar vermək səlahiyyətindən, kollektivdaxili münasibətlərdən və rəhbərliklə ünsiyyət imkanlarından məmnunluq səviyyəsini bildiren cavablar daxil edilib.

Tibb müəssisəsində iş prosesinin planlaşdırılmasında iştirakdan respondentlərin 50%-i tam razı, 26.5%-i isə qismən razıdır. Rəyi soruşulanların 3.2%-i tam narazı olduğunu, 11.6%-i qismən narazı olduğunu qeyd edib. 8.7%-i isə suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

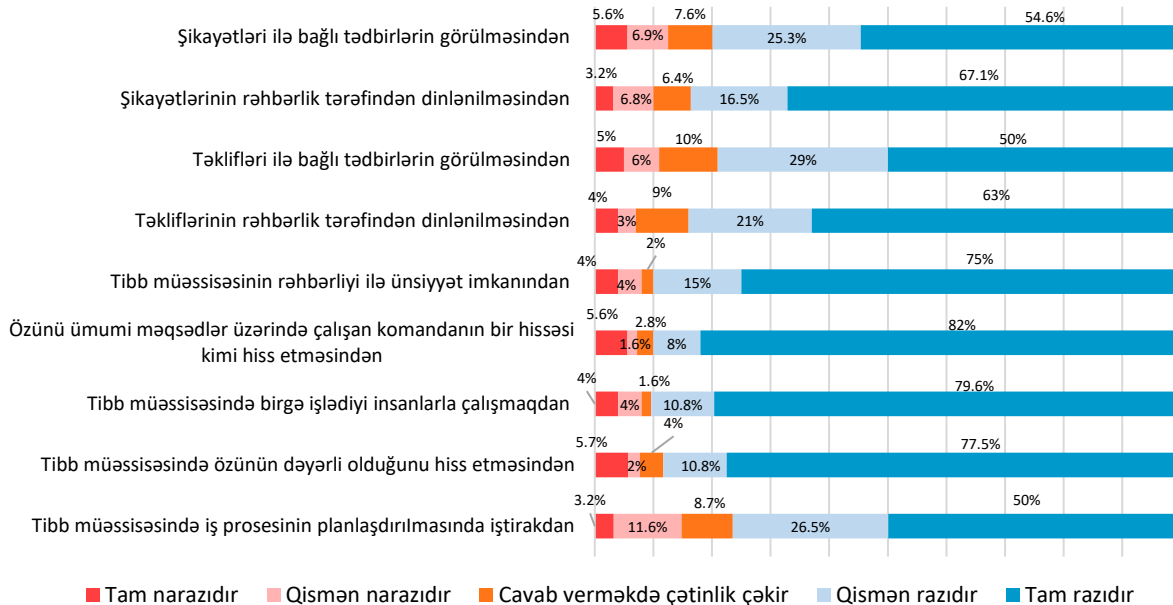
Sorğunun nəticələri onu göstərir ki, respondentlərin yarıdan çoxu çalışdıqları tibb müəssisəsində özlərini dəyərli hiss edir. Belə ki, bu fikirlə doğru iştirakçılarının 77.5%-i tam razı və 10.8%-i isə qismən razı olduğunu bildirib. Tam narazı olanlar 5.7%, qismən narazı olanlar isə 2% təşkil edib. Sorğu iştirakçılarının 4%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Sorğu iştirakçılarının 79.6%-i tibb müəssisəsində birgə işlədiyi insanlarla çalışmaqdan tam razı, 10.8%-i isə qismən razı olduğunu bildirib. Birgə işlədiyi insanlarla çalışmaqdan tam narazı və qismən narazı olanların hər biri 4% təşkil edib. Suala cavab verməkdə çətinlik çəkənlər 1.6% olub.

Orta tibb işçilərinin 82%-i özlərini ümumi məqsədlər üzərində çalışan komandanın bir hissəsi kimi hiss edir. 8%-i isə bu fikirlə bağlı qismən razı olduğunu bildirib. 5.6%-i bununla tam narazı, 1.6%-i isə qismən narazıdır. Respondentlərin 2.8%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Tibb müəssisəsinin rəhbərliyi ilə ünsiyyət imkanından 75%-i tam razı, 15%-i isə qismən razıdır. Tam narazı və qismən narazı olanların hər biri 4% təşkil edib. Cəmi 2% respondent suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Digər göstəricilər aşağıdakı diaqramda əks olunub.

Diaqram 7. Müəssisədaxili kommunikasiyaya dair məmnunluq

Bölmə 2. Müəssisədaxili işin təşkili səviyyəsi

Respondentlərə tibb müəssisəsində yaradılmış şərait (havalandırma, işıqlandırma, tibbi avadanlıqlarla, dərmanlarla və kompüterlərlə təchizat), gündəlik iş yükü, iş səviyyəsi və digər bu kimi mövzularla bağlı suallar verilib. Cavablar diaqram 8-də olduğu kimi bölünmüşdür.

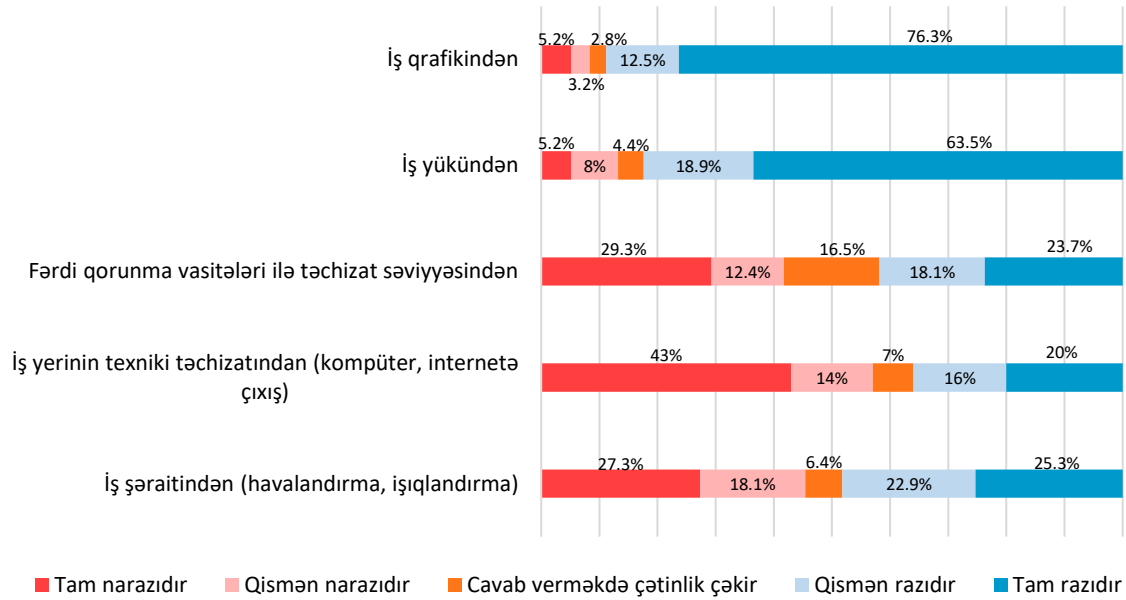
İş şəraitindən tam razı olanlar 25.3%, qismən razı olanlar isə 22.9% təşkil edib. Sorğu iştirakçılarının 27.3%-i tam narazı, 18.1%-i isə qismən narazı olduğunu bildirib. 6.4%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

İş yerinin texniki təchizatından (kompüter, internetə çıxış və s.) 20%-i tam razı, 16%-i isə qismən razıdır. Tam narazı olanlar 43%, qismən narazı olanlar isə 14% təşkil edib. Suala cavab verməkdə çətinlik çəkənlər 7% olub.

İş yükündən respondentlərin 63.5%-i tam razı, 18.9%-i qismən razıdır. Qismən narazı olanlar 5.2%, tam narazı olanlar isə 8% təşkil edib. 4.4% sorğu iştirakçısı suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Orta tibb işçilərinin 76.3%-i iş qrafikindən tam razıdır. 12.5%-i isə bu fikirlə qismən razıdır. Tam narazı və qismən narazı olanların sayı müvafiq olaraq 5.2% və 3.2% təşkil edib. 2.8%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Fərdi qorunma vasitələri ilə təchizat səviyyəsindən 23.7%-i tam razı, 18.1%-i qismən razıdır. Tam narazı olanlar 29.3%, qismən narazı olanlar isə 12.4% təşkil edib. Suala cavab verməkdə çətinlik çəkənlər 16.5% təşkil edir.

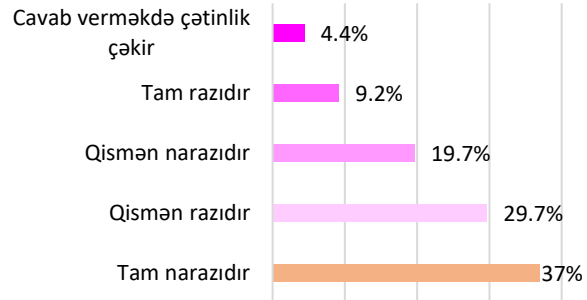

Diaqram 8. Müəssisədaxili iş şəraitindən məmnunluq

Bölmə 3. Əməyin qiymətləndirilməsi sistemindən məmnunluq

3.1. Məvacib

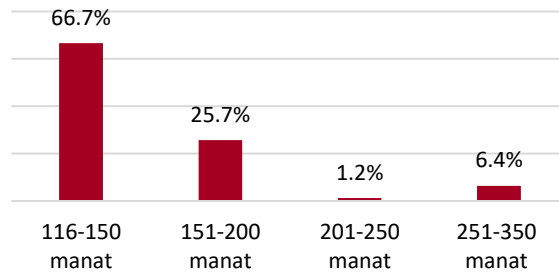
Respondentlərə əmək haqlarından məmnunluq səviyyəsini müəyyən etmək məqsədilə bir sıra suallar verilmişdir. Sorğu iştirakçılarının 37%-i əmək haqlarından tam narazı, 19.7%-i qismən narazıdır. 29.7%-i qismən razı, 9.2%-i tam razı olduğunu qeyd edib. 4.4%-i isə suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Diaqram 9. Respondentlərin əmək haqlarından məmnunluğu

3.2. Əmək haqqı

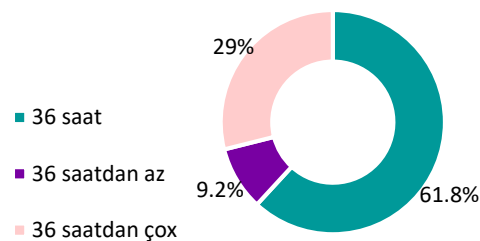
2017-ci il ərzində orta tibb işçilərinin 66.7%-nin (166 nəfər) aylıq məvacibi 116-150 manat, 25.7%-nin (64 nəfər) 151-200 manat, 1.2%-nin (3 nəfər) 201-250 manat, 6.4%-nin isə (16 nəfər) məvacibi 251-350 manat təşkil edib.

Diaqram 10. 2016-cı ildə respondentlərin orta aylıq əmək haqları

3.3. İş yükü

Orta tibb işçilərinin 61.8%-nin (154 nəfər) iş həftəsi 36 saat, 29%-nin (72 nəfər) iş həftəsi 36 saatdan çox təşkil edir. Rəyi soruşulanların 9.2%-i isə (23 nəfər) iş həftəsinin 36 saatdan az olduğunu qeyd edib.

Diaqram 11. Respondentlərin iş həftəsi

3.4. Məvacibin bölgüsü

“Cədvəl 1-də qeyd olunan vəzifələr üzrə ədalətli hesab etdiyiniz aylıq məvacib nə qədər olmalıdır” sualını cavablandırarkən respondentlərin təklifləri aşağıdakı kimi bölünüb. Qiymətləndirmə zamanı tibb müəssisəsinin yerləşdiyi ərazidə keyfiyyətli tibbi xidmətin göstərilməsi üçün tələb olunan iş yükünün də nəzərə alınması təklif olunub.

Rəyi soruşulanların 44%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Orta tibb işçilərinin 42%-i gənc həkimlərin, 54%-i təcrübəli orta tibb personalının, 46%-i isə az iş təcrübəsi olan orta tibb personalının 1000 manata qədər əmək haqqı almasını ədalətli hesab edib. Respondentlərin 49%-i kiçik tibb personalının 500 manata qədər məvacib almasını ədalətli sayıb. 1001-2500 manat həcmində əmək haqqını

respondentlərin 13%-i baş həkim, 12.5%-i şöbə müdiri, 11%-i təcrübəli həkim, 8%-i gənc həkim üçün ədalətli sayıb.

Respondentlərin 6%-i baş həkim, 3.7%-i şöbə müdiri və 2%-i təcrübəli həkim üçün 2501-4000 manat həcmində məvacibi ədalətli hesab edib.

Digər göstəricilər aşağıdakı cədvəldə əks olunub.

Vəzifə	500 manata qədər	501-1000 manat	1001-2500 manat	2501-4000 manat	4001-6000 manat	6001 manatdan çox	Bənd üzrə cavab verməkdə çətinlik çəkənlər
Baş həkim	4%	24%	13%	6%	4%	2%	47%
Şöbə müdiri	9.6%	26.1%	12.5%	3.7%	0.8%	0.8%	46.5%
Təcrübəli həkim	13%	26%	11%	2%	1%	1%	46%
Gənc həkim	25%	17%	8%	1%	0%	0%	49%
Təcrübəli orta tibb personalı	40%	14%	1%	0%	0%	0%	45%
Az iş təcrübəsi olan orta tibb personalı	42%	4%	0%	0%	0%	0%	54%
Kiçik tibb personalı	49%	1%	0%	0%	0%	0%	50%
Cavab verməkdə çətinlik çəkənlər	44%						

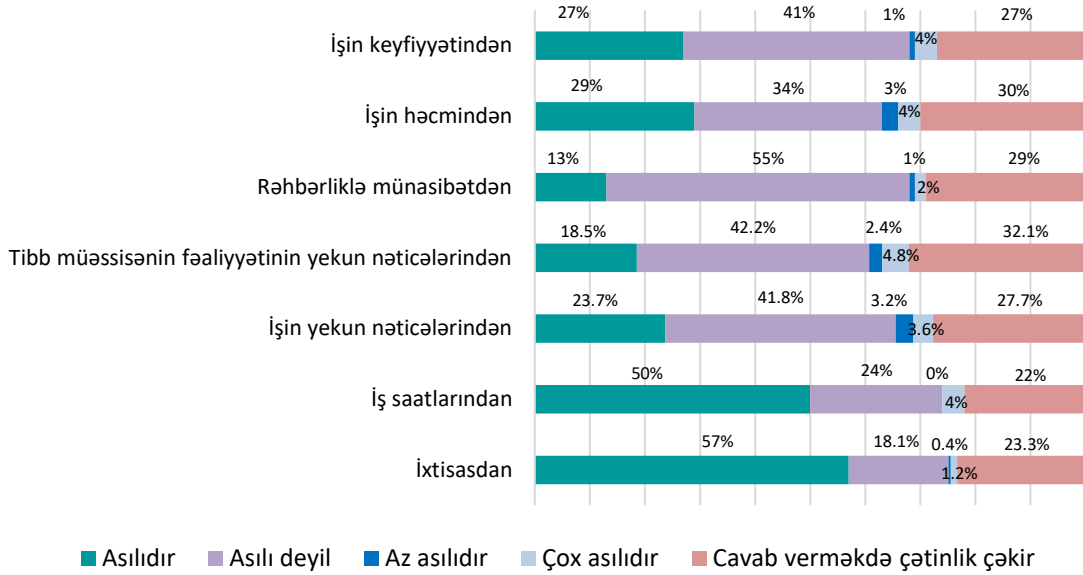
Cədvəl 1. Respondentlərin müəyyən kateqoriyalar üzrə ədalətli hesab etdikləri aylıq məvacibin bölgüsü (suala bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verildiyi üçün alınan faiz göstəriciləri 100%-dən artıqdır)

3.5. Əmək haqqının formalaşdırılması meyarlarına dair respondentlərin rəyi

“Əmək haqqınızın həcmi diaqram 14-də qeyd olunan meyarlardan asılıdır” sualına respondentlərin cavabları belə olmuşdur: əmək haqqının həcmi ixtisasdan, 50%-i iş saatlarından, 23.7%-i işin yekun nəticələrindən, 18.5%-i tibb müəssisəsinin fəaliyyətinin yekun nəticələrindən, 13%-i rəhbərliklə münasibətdən, 29%-i işin həcmindən, 27%-i isə işin keyfiyyətindən asılı olduğunu bildirib.

Respondentlərin 18.1%-i düşünür ki, əmək haqqının həcmi ixtisasdan asılı deyil. Sorğu iştirakçılarının 24%-i hesab edir ki, əmək haqqının həcmi iş saatından, 41.8%-i işin yekun nəticələrindən, 42.2%-i tibb müəssisəsinin fəaliyyətinin yekun nəticələrindən, 55%-i rəhbərliklə münasibətdən, 34%-i işin həcmindən, 41%-i işin keyfiyyətindən asılı deyil.

Digər göstəricilər aşağıdakı diaqramda əks olunub.

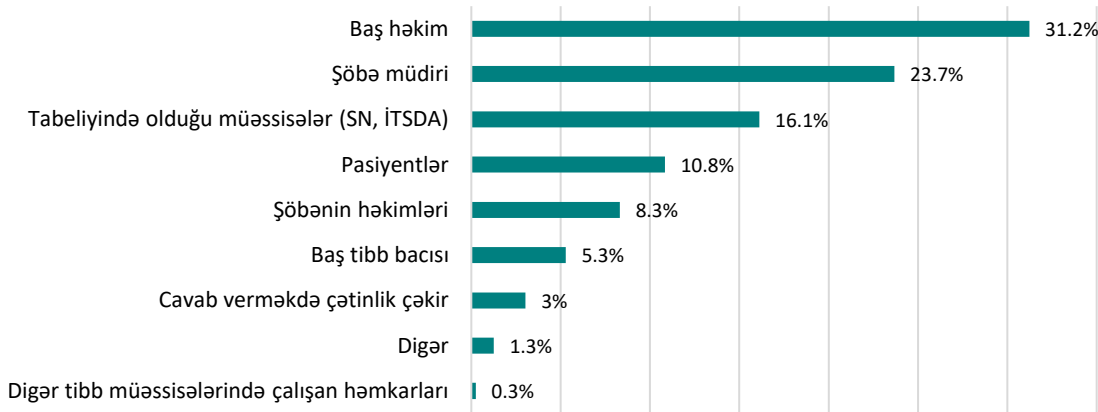

Diaqram 12. Əmək haqlarının həcminin diaqramda qeyd olunan parametrlərdən asılılığı

3.6. Qiymətləndirmə

Respondentlərə “İşinizin keyfiyyətini daha düzgün kim qiymətləndirə bilər” sualına yalnız iki cavab seçmək imkanı verilmişdir.

Rəyi soruşulanların 31.2%-i baş həkimin, 23.7%-i şöbə müdirinin, 16.1%-i tabeliyində olduğu müəssisələrin, 10.8%-i pasiyentlərin, 8.3%-i şöbənin həkimlərinin, 5.3%-i baş tibb bacısının, 0.3%-i isə digər tibb müəssisələrində çalışan həmkarlarının onların işinin keyfiyyətinə düzgün qiymət verə biləcəyini düşünür. 3%-i isə suala cavab verməkdə çətinlik çəkib. Digər cavab variantını seçən 1.3% respondent bu barədə açıqlama verməyib.

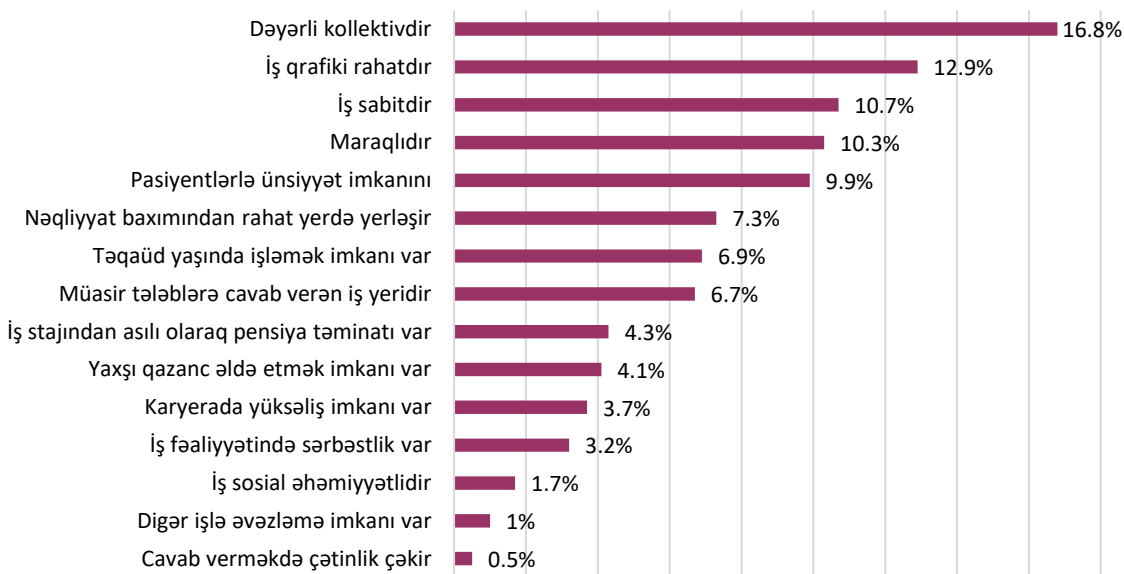

Diaqram 13. İşin keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi

3.7. İşin qiymətləndirilməsi

Respondentlərə “İşinizdə daha çox nəyi qiymətləndirirsiniz” sualına yalnız beş cavab seçmək imkanı verilmişdir.

Orta tıbb işçilərinin 16.8%-i çalışdığı iş kollektivini yüksək dəyərləndirib. 12.9%-i bu qənaətdədir ki, iş qrafiki rahatdır. 10.7%-i işin sabitliyini, 10.3%-i işinin maraqlı olduğunu, 9.9%-i pasiyentlərlə ünsiyyəti, 7.3%-i işin nəqliyyat baxımından rahat yerdə yerləşdiyini, 6.9%-i təqaüd yaşında işləmək imkanını, 6.7%-i iş yerinin müasir tələblərə cavab verdiyini qeyd edib. 4.3% orta tıbb işçisi iş stajından asılı olaraq pensiya təminatını, 4.1%-i yaxşı qazanc əldə etmək imkanını, 3.7%-i karyerada yüksəliş imkanlarının genişliyini, 3.2%-i iş fəaliyyətinin təşkilində sərbəstliyi, 1.7%-i işin sosial əhəmiyyətini, 1%-i digər işlə əvəzləmə imkanını qiymətləndirib. 0.5%-i sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkib.

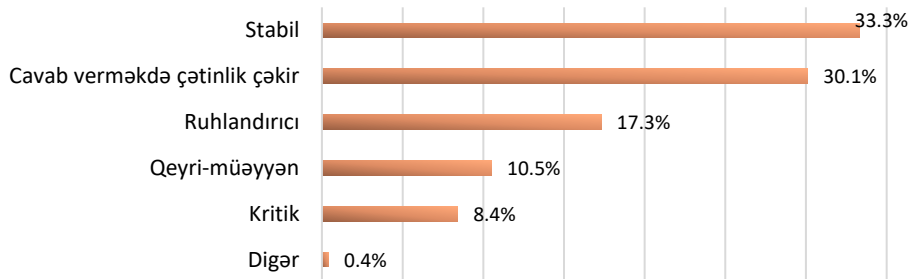

Diaqram 14. İşin vəziyyətinin qiymətləndirilməsi

Bölmə 4. Ölkə səhiyyəsinə baxış

4.1. Səhiyyə sisteminin qiymətləndirilməsi

Sorğu iştirakçılarının 33.3%-i səhiyyənin vəziyyətini stabil, 17.3%-i ruhlandırıcı hesab edib. Vəziyyətin qeyri-müəyyən olduğunu deyənlər 10.5%, kritik olduğunu qeyd edənlər isə 8.4% təşkil edib. 30.1%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib. Digər cavab variantını seçən 0.4% respondent bu barədə açıqlama verməyib.

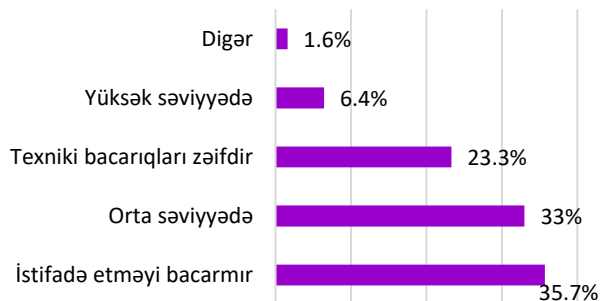

Diaqram 15. Azərbaycanda səhiyyənin vəziyyətinin qiymətləndirilməsi

Bölmə 5. Elektron qeydiyyat sistemindən istifadə səviyyəsi

5.1. İş bacarığı

“Kompüter və elektron qeydiyyat sistemində iş bacarığınızı necə qiymətləndirirsiniz” sualına respondentlərin 33%-i orta səviyyədə, 6.4%-i isə yüksək səviyyədə cavabını verib. 23.3%-i texniki bacarıqlarının zəif olduğunu, 35.7%-i isə, ümumiyyətlə, kompüter və elektron qeydiyyat sistemindən istifadə edə bilmədiklərini qeyd edib. Digər cavab variantını seçən 1.6% respondent iş yerlərində kompüterin olmadığını bildirmişdir.

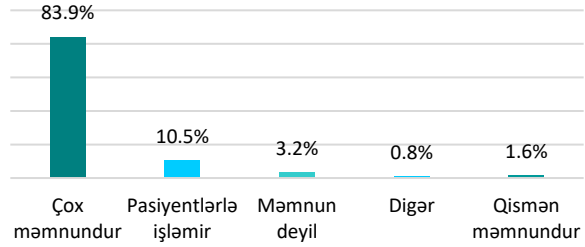

Diaqram 16. Kompüter və elektron qeydiyyat sistemində iş bacarığının qiymətləndirilməsi

Bölmə 6. Pasiyentlə iş

6.1. Məmnunluq

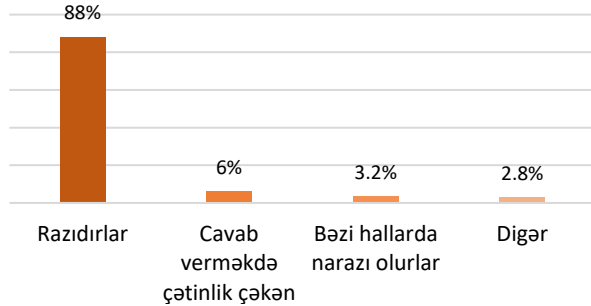
“Pasiyentlərlə işləməkdən məmnunsunuz” sualına orta tibb işçilərinin 83.9%-i çox məmnunam cavabını verib. 3.2%-i məmnun deyil, 1.6%-i qismən məmnundur. 10.5%-i isə, ümumiyyətlə, pasiyentlərlə işləmədiyini qeyd edib. Digər cavab variantını seçən 0.8% respondent açıqlama verməyib.

Diqram 17. Pasiyentlərlə işdən məmnunluq

6.2. Pasiyentlərin razılığı

Orta tibb işçilərinin 88%-i pasiyentlərin onlardan razı olduqlarını, 3.2%-i bəzi hallarda narazı olduqlarını düşünür. Sorğu iştirakçılarının 6%-i bu suala cavab verməkdə çətinlik çəkib. Digər cavab variantını seçən 2.8% respondentdən bəziləri pasiyentlərlə işləmədiyini, qalan qismi isə, düzgün cavabı pasiyentlərin verə biləcəyini bildirib.

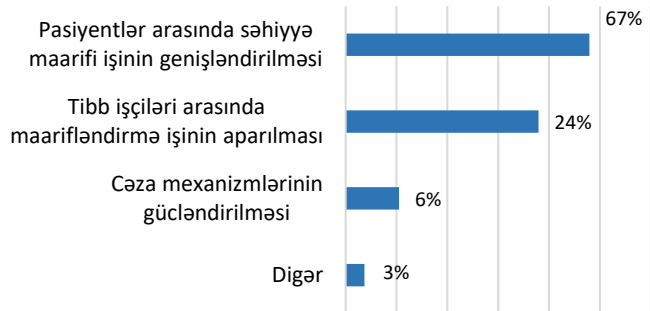

Diqram 18. Pasiyentlərin orta tibb işçilərindən razılıqlarına dair bölgü

6.3. Əsassız tibbi müayinələrin qarşısının alınması üsulları

Respondentlərə “Əsassız müayinələrin və dərman qəbulunun qarşısını necə almaq olar” sualına bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir.

Pasiyentlər arasında səhiyyə maarifi işinin genişləndirilməsini 67%, tibb işçiləri arasında maarifləndirmə işinin aparılmasını 24% respondent vacib sayıb. 6% orta tibb işçisi qeyd edib ki, cəza mexanizmləri gücləndirilməlidir. Sorğu iştirakçılarının 3%-i digər cavab variantını seçsə də, bununla bağlı heç bir açıqlama verməyib.

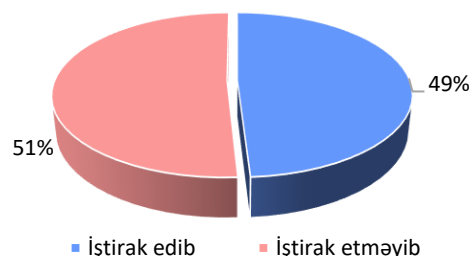

Diqram 19. Əsassız müayinələrin və dərman qəbulunun qarşısının alınması tədbirləri

Bölmə 7. Təlimə ehtiyacların qiymətləndirilməsi

7.1. Təlimlərdə iştirak

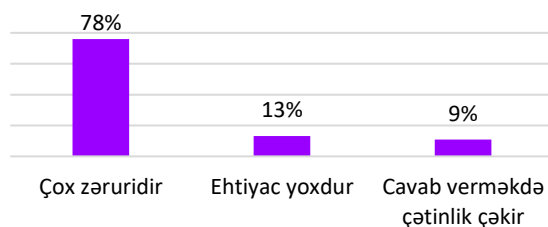
Respondentlərin 49%-i 2017-ci il ərzində bilik və bacarıqlarını təkmilləşdirmək məqsədi ilə Azərbaycanın hüdudlarında və hüdudlarından kənar müxtəlif mövzulu (ağciyər xəstəlikləri, fizioterapiya, kompüterdən istifadə qaydaları) təlim və seminarlarda, o cümlədən sertifikatlaşdırma və attestasiya imtahanlarında iştirak edib. Respondentlərin 51%-i isə bu müddət ərzində heç bir təlimdə iştirak etməyib.

Diaqram 20. 2017-ci il ərzində təlimlərdə iştirak

7.2. Təlimlərə ehtiyac

“İşin daha səmərəli təşkili və tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması üçün təlimlərin təşkilinə ehtiyac var” sualına orta tibb işçilərinin 78%-i çox zəruridir, 13%-i isə ehtiyac yoxdur cavabını verib. Respondentlərin 9%-i bu suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Diaqram 21. Təlimlərin təşkilinə ehtiyacın müəyyənləşdirilməsi

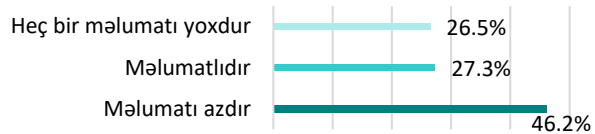
7.3. Tibbi bilik və bacarıqların artırılması istiqamətində hansı mövzularda təlimlərin təşkil olunmasını istərdiniz?

Respondentlərin əksəriyyəti ixtisasları üzrə kursların təşkil olunmasını təklif edib. Rəyi soruşulanlar həmçinin kompüter bacarıqlarının artırılması, qeydiyyat üzrə təlimlərin, qanaxmanın dayanadılması, təcili və təcirəsalınmaz tibbi yardım avadanlıqlarından istifadə qaydaları, infeksiya xəstəlikləri, o cümlədən ağciyər, İİV, ginekologiya və onkologiya mövzularında təlimlərin təşkilinə ehtiyac olduğunu bildiriblər.

Bölmə 8. İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsi

8.1. Məlumatlılıq səviyyəsi

Respondentlərin 46.2%-i İTS haqqında az məlumatlıdır. 27.3%-i isə məlumatlı olduğunu bildirib. 26.5%-i İTS haqqında heç bir məlumatının olmadığını qeyd edib.

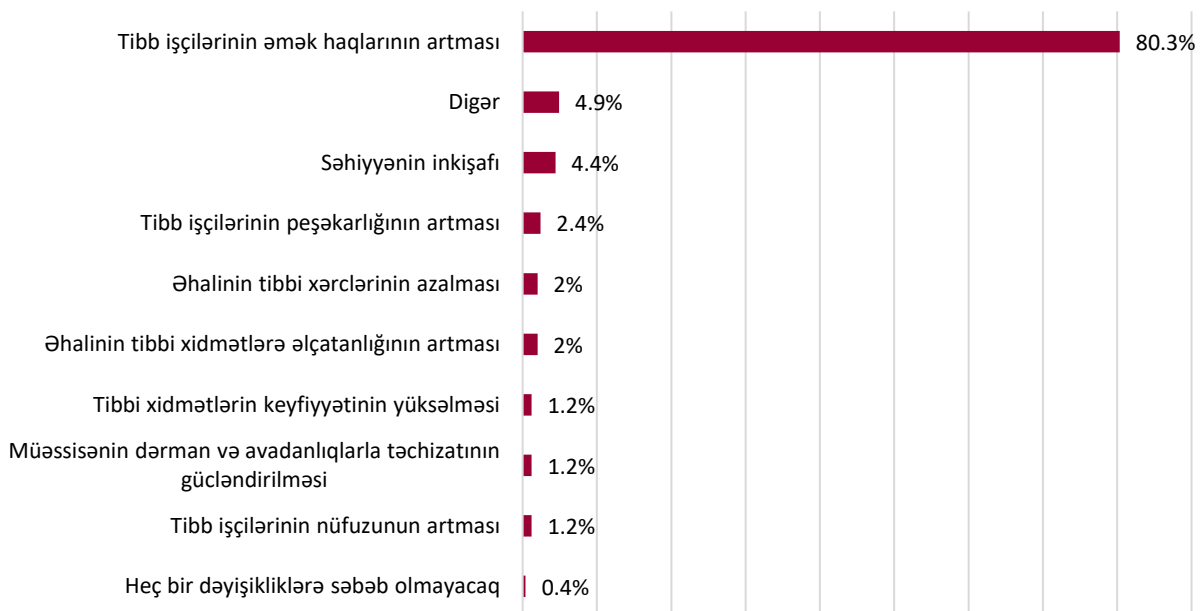

Diaqram 22. İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsi

8.2. İTS-nin səbəb olacağı dəyişikliklər

Həkimlərin 80.3%-i düşünür ki, İTS-nin tətbiqi əmək haqlarının artmasına, 4.4%-i səhiyyənin inkişafına, 2.4%-i tibb işçilərinin peşəkarlığının artmasına, 2%-i əhalinin tibbi xərclərinin azalmasına, eynilə 2%-i əhalinin tibbi xidmətlərə əlçatanlığının artmasına, 1.2%-i tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəlməsinə səbəb olacaq. Digər cavab variantını seçən 4.9% respondent heç bir açıqlama verməyib.

Digər göstəricilər aşağıdakı diaqramda əks olunub.

Diaqram 23. İTS-nin tətbiqinin səbəb olacağı dəyişikliklər

Nəticələr və tövsiyələr

Ağdaş rayonunda İTS-nin tətbiqinə 2018-ci ilin fevral ayında başlanılmışdır². İTS-nin tətbiqindən cəmi bir ay keçdiyini nəzərə alaraq, sorğu vasitəsilə Ağdaş RMX-da çalışan orta tibb heyətinin yalnız İTS-yə münasibəti və onunla bağlı fikirləri, gözləntiləri öyrənilmişdir.

İTS-nin tətbiqi ilə bağlı Ağdaş orta tibb işçilərinin məmnunluq səviyyəsini müəyyən etmək məqsədilə sorğunun təkrar keçirilməsi planlaşdırılır. Həmin vaxt artıq tibbi işçiləri İTS-nin məqsəd və vəzifələri ilə daha yaxından tanış olduqları üçün, layihə müddətində icra edilmiş tədbirlər haqqında çox məlumatlı olacaqlar.

Pilot layihə müddətində İTSDA-nın tabeliyinə verilmiş Ağdaş RMX-da çalışan orta tibb işçilərinin işdən məmnunluğunun və İTS-nin tətbiqinə münasibətini öyrənmək məqsədilə keçirilmiş sorğunun nəticələri aşağıdakı kimi olmuşdur.

İTS-nin məqsədi və vəzifələri haqqında orta tibb heyətinin 27.3%-i məlumatlı, 46.2%-i az məlumatlıdır. 26.5% həkimin İTS haqqında, ümumiyyətlə, heç bir məlumatı yoxdur.

Bununla yanaşı respondentlərin 94.7%-i İTS-nin tətbiqinin bir sıra müsbət dəyişikliklərə səbəb olacağı fikrindədir. Rəyi soruşulanların 80.3%-i İTS-yə keçidin əmək haqlarının artmasına, 4.4%-i səhiyyənin inkişafına, 2.4%-i tibb işçilərinin peşəkarlığının artmasına, 2%-i əhalinin tibbi xərclərinin azalmasına, 2%-i əhalinin tibbi xidmətlərə əlçatanlığının artmasına, 1.2%-i tibb müəssisələrinin dərman və avadanlıqlarla təchizatının yaxşılaşmasına, 1.2%-i tibbi xidmətin keyfiyyətinin yüksəlməsinə, 1.2%-i tibb işçilərinin nüfuzunun artmasına səbəb olacağını düşünür.

Nəticələrin təhlilindən belə qənaətə gəlmək olar ki, orta tibb heyəti arasında işdən məmnunluq səviyyəsi (müəssisədaxili kommunikasiya, iş şəraiti, işin təşkili səviyyəsi, əməyin qiymətləndirilməsi) kifayət qədər yüksəkdir. Belə ki, orta tibb işçilərinin əksəriyyəti tibb müəssisəsində iş prosesinin planlaşdırılmasında iştirak edir və bundan razılığını bildirir (76.5%). Respondentlərin 90%-i özünü ümumi məqsədlər üzərində çalışan komandanın bir hissəsi kimi hiss edir. 88.3% respondent çalışdığı tibb müəssisəsində özünü dəyərli hiss etdiyini bildirib.

Respondentlərin əksəriyyəti iş yükündən (82.4%) və iş qrafikindən (88.8%) razıdır. Tibb personalının fərdi qorunma vasitələri ilə təchizatından isə 41.8% orta tibb işçisi məmnundur.

Sorğunun keçirildiyi vaxt Ağdaş RMX-da çalışan orta tibb işçilərinin əmək haqlarına stimullaşdırıcı əlavələr hələ tətbiq edilmədiyinə görə 2016 və 2017-ci illər üzrə onlara ödənilmiş məvacibin müqayisəli təhlilini aparmaq mümkün olmamışdır. Lakin 2017-ci il ərzində onların aldıkları məvacibdən məmnunluq səviyyəsini qiymətləndirmək məqsədi ilə verilmiş sualın cavablarının təhlili onu göstərir ki, tibb işçilərinin 56.7%-i əmək haqlarının həcmindən narazıdır. Rəyi soruşulanların 93.6%-nin əmək haqqı 116-250 manat arası olub.

² Sorğu 09 mart, 2018-ci il tarixində keçirilmişdir

Orta tibb işçilərinin 49%-i 2017-ci il ərzində öz bilik və bacarıqlarının artırılması məqsədilə təlim və seminarlarda iştirak edib. Bununla yanaşı orta tibb personalının 78%-i təlimlərin təşkilinin zəruriliyini xüsusi vurğulayıb. 13% respondent buna ehtiyacın olmadığını bildirib, 9%-i isə suala cavab verməkdə çətinlik çəkdiyini qeyd edib.

Sorğu zamanı həmçinin respondentlərin Azərbaycanda səhiyyənin hazırkı vəziyyəti ilə bağlı fikirləri də öyrənilib. Orta tibb işçilərinin 33.3%-i ölkədə səhiyyənin vəziyyətini stabil, 17.3%-i ruhlandırıcı, 10.5%-i qeyri-müəyyən, 8.4%-i isə kritik kimi qiymətləndirib. Respondentlərin 30.1%-i isə suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Respondentlər tərəfindən təqdim edilmiş təkliflər

Respondentlər aşağıda sadalanan istiqamətlər üzrə fəaliyyətlərinin təkmilləşməsinə vacib hesab edirlər:

- Əmək haqlarının artırılması;
- İş şəraitinin yaxşılaşdırılması;
- Tibbi avadanlıqlarla və dərmanlarla təchizatın yaxşılaşdırılması;
- İxtisas üzrə praktik kursların təşkili;
- Kadr potensialının gücləndirilməsi;
- Həkim otaqlarının kompüter avadanlığı ilə təchizatı;
- Qeydiyyat və hesabatlılığın təkmilləşdirilməsi məqsədilə kompüter bacarıqlarının artırılması üzrə kursların təşkili (92% respondentin kompüterdə işləmək üçün bacarıqlarının təkmilləşdirilməsinə ehtiyac var);
- Əmək münasibətlərinin tənzimlənməsi.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat siyahısı və istinadlar

1. İcbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin genişləndirilməsi və “Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati ərazilərində icbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin həyata keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 noyabr 2016-cı il tarixli 1127 nömrəli Fərmanı.
2. İcbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin genişləndirilməsi və “Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati ərazilərində icbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin həyata keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 noyabr 2016-cı il tarixli 1127 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 16 fevral 2018-ci il tarixli 1830 nömrəli Fərmanı.
3. “Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati ərazilərində icbari tibbi sığortanın tətbiqinin təmin edilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 dekabr 2016-cı il tarixli 1181 nömrəli Fərmanı.
4. Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin 16 fevral 2018-ci il tarixində imzaladığı “Mingəçevir şəhərinin, Ağdaş və Yevlax rayonlarının inzibati ərazilərində İTS-nin pilot layihə olaraq tətbiqinə dair Tədbirlər planı”.
5. “Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” inkişaf konsepsiyası. 29 noyabr 2011-ci il.
6. Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin 2014-2020-ci illər üzrə Strateji Planı. 24 aprel, 2014-ci il.
7. Conducting Hospital Employee Satisfaction Surveys, Practical Step-by-Step Information for Assessing Employee Perceptions, Linda Powell, MS Mountain States Group, Inc., 2001.
8. “Factors Influencing Job Satisfaction Among Healthcare Professionals At South Rand Hospital” by Jackie Mamitsa Banyana Ramasodi, 2010.
9. Анкета опроса среднего медицинского персонала по теме «Эффективный контракт», «Всероссийский центр изучения общественного мнения».